

نگاه

همسویی بی نظیر ایران با قواعد بین المللی

حسن هادی ـ کارشناس روابط بین الملل

● چیزی که این روزها موجب عصبانیت آمریکا و دوستانش شده، جاکیری صحیح و منطقی ایران در نظام بین الملل است. توقیقات مستمیر ایران در ایفای نقش سیاسی و ادای بی نقص تعهداتش به سازمان های بین المللی، فرصت هرگونه سوءاستفاده را از دست آمریکا ربوده است. بهانه‌ای نیست که ترامپ و حامیانش به واسطه آن چماق‌دارن شای را در منطقه ادامه دهند و این مهم‌ترین عامل عصبانیت آنهاست. ایده‌آل‌ترین حالت ایران برای آنها، کشوری خارج از چارچوب و ناسازگار با محیط پیرامون و جامعه جهانی است تا به این وسیله بتوانند ایران‌هراسی را در منطقه و جهان گسترش داده و در نتیجه آن حضور خود را مداوم بخشند. توفیق اخیر در دیوان بین‌المللی لاهه، نمایش دیگری از همسویی بی نظیر ایران با قواعد بین‌المللی است، هرچند برخی تحلیلگران وابسته، سعی در گم‌رنگ جلوه‌دادن این دستاورد ارزشمند دارند، اما باید اذعان کرد تأثیر تاریخی این پیروزی، دست‌کم‌ی از توقیقات برجام نداشته؛ حتی می‌توان این موفقیت را حاصل و دستاوردی جدید از برجام دانست. بی‌شک همسویی و اجماع بین‌المللی در حمایت بی‌چون‌وچرا از ایران با این تکه از پازل به مراحل تکمیلی خود نزدیک‌تر شده و آخرین تکه این پازل بی‌تردید عضویت در پیمان FATF خواهد بود. گام مهمی که دولت تدبیر و امید باید با درایت و اقتدار و بدون هیچ شکی آن را نیز بردارد. با این حرکت دیگر هیچ بهانه‌ای برای گردن‌کشایی آمریکا و دوستانش باقی نخواهد ماند و آمریکا را بیش از پیش منزوی خواهد کرد. رای اولیه دیوان بین‌المللی دادگستری تنها و بزرگ‌ترین پیروزی ایران از تاریخ امضای پیمان مودت بین ایران و آمریکا از سال ۱۹۵۵ به شمار می‌رود. برخی بند ۲ این پیمان به نقطه ضعف رای صادره دادگاه عنوان کرده و امکان شکستن این رای را به واسطه این ماده محتمل می‌دانند. در این ماده آمده است: چنانچه دو طرف این پیمان در موردی، با اختلاف مواجه شوند قبل از ارجاع موضوع به دیوان بین‌المللی باید از طریق مذاکره راهی برای حل مشکل پیدا کنند. برخی تحلیلگران همسو با آمریکا می‌گویند مذاکره‌ای در این مورد صورت نگرفته بنابراین رای قابل شکستن است، در پاسخ باید گفت: دادگاه بین‌المللی با توجه کامل به این ماده و در نظر گرفتن موضوع شکایت ایران که خروج یک‌جانبه آمریکا از مذاکرات هسته‌ای بوده، این رای را صادر کرده است. پرواضح است که مذاکره بین دو کشور طبق این ماده بیش از دو سال در چارچوب مذاکرات ۵+۱ انجام شده و به نتیجه هم رسیده بود، اما خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام در واقع نقض آشکار همین بند از پیمان مودت قلمداد شده و رای دیوان هم به درستی صادر شده است. عکس‌العمل شتابزده دولت آمریکا در خروج نمایشی از این پیمان که بلافاصله بعد از اعلام رای اولیه دادگاه بین‌المللی لاهه از سوی پمپو، وزیر امور خارجه آمریکا اعلام شد نیز تأثیری بر روند این دادرسی نداشته و بیشتر به زُستی مضحک شبیه بود تا یک تدبیر حقوقی مستدل. هر حقوق‌دان عاقلی می‌داند اگر خروجی هم قرار است اتفاق بیفتد، باید قبل از تشکیل دادگاه و طرح شکایت ایران صورت می‌گرفته نه بعد از آن. در این معاهده آمده است هرگاه طرفین قصد خروج از این پیمان را داشته باشند، باید یک سال قبل از خروج رسمی از پیمان، دلایل خروج خود را به طرف مقابل اعلام کنند. بنابراین خروج یک‌جانبه آمریکا در این مقطع پذیرفته نبوده و الزام‌آوربودن این رای همچنان بر قوت خود باقی است. نکته اساسی این پیروزی در این است که پس از انقلاب هیچ‌گاه جایگاه ایران در نظام بین‌المللی چنین درخشان و مقتدرانه نبوده است. در برخی از مقاطع، اجماع جهانی مانع از رسیدن ندای حقی‌طلبانه ایران به جهان شد و گاهی نیز دیپلماسی کشورمان به آن انسجام و توانمندی نرسیده بود که همه قدرت‌های بزرگ را همسو با خود به سوی هدفی واحد پیش ببرد. درهرصورت قرارگرفتن ایران در زمان و مکانی درست در نظام بین‌المللی، بر حقانیت این کشور صدچندان افزوده و کشورمان را به پیم سیاست‌های درست در ابعاد جهانی در موضع قدرت قرار داده است. باید از این موقعیت ممتاز بین‌المللی بیشترین بهره را برد و با اتحاد و ایجاد اعتماد داخلی، نقایض سیاسی و اقتصادی را نیز ترمیم کرد.

دیدگاه

آمریکا؛ رژیم قانون شکن

● محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه، در واکنش به خروج آمریکا از عهدنامه مودت در توییتی درباره سردرگمی و تناقض رفتاری آمریکا در قبال ایران نوشت: «آمریکا برجام را که توافقی چندجانبه و بخشی از قطع‌نامه ۲۳۳۱ شورای امنیت است نقض کرده و ادعا کرد که به دنبال یک «عهدنامه دوجانبه با ایران» است. امروز هم آمریکا از یک «عهدنامه دوجانبه با ایران» بعد از اینکه دیوان بین‌المللی دادگستری دستور داد به نقض آن عهدنامه - تحریم مردم ایران - خاتمه دهد، خارج شد. رژیم قانون‌شکن!».

politics@sharghdaily.ir

شرق؛ ایران پیروز موقت میدان لاهه است؛ جایی که بعد از انقلاب اسلامی تاکنون شاهد پنج رویارویی حقوقی ایران و آمریکا بوده. اولین‌بار هم دکتر محمد مصدق در جریان ملی‌شدن صنعت نفت و در پی شکایت دولت بریتانیا، از حقوق ایران در دیوان بین‌المللی دادگستری دفاع کرد، اما ماجرای ایران و آمریکا در لاهه متفاوت است. دو طرف بعد از انقلاب اسلامی تاکنون پنج‌بار علیه یکدیگر به دادگاه لاهه شکایت کرده‌اند، آن هم به استناد پیمان دوستی سال ۱۳۳۴ بین دو کشور. اولین پیروز دادگاه لاهه در سال ۱۳۵۹، یعنی سال‌های آغازین جمهوری اسلامی، آمریکا بود. در آخرین حضور دو کشور در دادگاه لاهه این ایران بوده که رای دادگاه به نفعش صادر شده است؛ پرونده مفتوح شکایت ایران از آمریکا که چهارشنبه گذشته قرار موقت آن صادر شد. پرونده شکایت مالی دیگر ایران از آمریکا نیز تا اواخر این

ماه بررسی خواهد شد. به بهانه آنچه در لاهه گذشت و موضوعی که این روزها برای افکار عمومی جالب شده، در گزارش به نقل از ایسنا، پنج پرونده شکایتی را که مربوط به ایران در دیوان بین‌المللی دادگستری در هلند بر اساس عهدنامه مودت، باز شده مرور می‌کنیم. اولین پرونده شکایت علیه ایران در لاهه، از سوی انگلیس و بر سر ملی‌شدن صنعت نفت بوده است.

ملی‌شدن صنعت نفت: شکایت انگلیس از ایران

دکتر محمد مصدق برای کوتاه‌کردن دست بیگانگان از دخالت در امور کشور، طرح ملی‌شدن صنعت نفت کشور را پیش کشید و هفتم اردیبهشت ۱۳۳۰ مجلس شورای ملی، به اتفاق آرا این طرح را تصویب کرد. اندکی پس از ملی‌شدن صنعت نفت، انگلیس با استناد به معاهده ۱۳۱۲ شمسی که بین تهران و لندن منعقد شده بود و همچنین به بهانه «نقض قوانین بین‌المللی» در «دیوان بین‌المللی دادگستری» از ایران شکایت کرد. خرداد سال ۱۳۳۱ مصدق برای شرکت در دادگاه لاهه و دفاع از حقوق ملت به هلند سفر کرد. در اولین جلسه دادگاه وکیل ایران تمرکز بحث خود را روی عدم صلاحیت دادگاه گذاشت. دادگاه لاهه بعد از ۱۲ جلسه رسیدگی به پرونده، در ۳۱ تیر ۱۳۳۱ با ۹ رای مخالف و برابر ۵۶ رای موافق، رای بر عدم صلاحیت این دیوان برای رسیدگی به دادخواست انگلستان داد و به‌این‌ترتیب دعوی انگلیس باطل شد.

گروگان‌گیری در سفارت آمریکا: شکایت آمریکا از ایران

دومین‌باری که ایران در دادگاه لاهه حاضر شد، باز هم در مقام «متشکی» قرار داشت. خرداد ۱۳۵۹، چند ماه بعد از تسخیر سفارت آمریکا در آبان سال ۵۸، آمریکایی‌ها با اتکا به قرارداد دوستی سال ۱۹۵۵ بین دو کشور، بابت این اقدام به دیوان بین‌المللی دادگستری شکایت بردند. یکی از مبانی شکایت آمریکا در دیوان لاهه «پیمان مودت» سال ۱۳۳۳ بود، اما پیش از این شکایت، آمریکا تلاش کرد از طریق قطع‌نامه‌های شورای امنیت سازمان ملل و واردآوردن فشار سیاسی، گروگان‌های آمریکایی را آزاد کند، اما ایران بی‌توجه به این قطع‌نامه شروط چهارگانه‌ای را برای آزادی

خروج آمریکا از پیمان مودت تأثیری بر رأی دادگاه لاهه ندارد

معاون حقوقی و امور بین‌الملل وزیر امور خارجه، پذیرش صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری برای رسیدگی به شکایت از آمریکا و صدور قرار موقت را پیروزی مهم ایران دانست و گفت: خروج آمریکا از پیمان مودت تأثیری بر این رای و اجرای آن نخواهد داشت. به گزارش «ایرنا»، غلامحسین دهقانی ادامه داد: بر اساس مفاد پیمان مودت، در صورت خروج یک‌طرفه یکی از طرفین، این قرارداد یک سال بعد قابل فسخ می‌شود. ازاین‌رو طرفین می‌توانند در طول این مدت در صورت وجود موارد جدید، در دیوان اقامه دعوا کنند.

ادامه از صفحه اول

«ضمانت اجرائی» حکم لاهه

۲) دوم اینکه اگر بنا باشد ایران حکم اخیر دادگاه بین‌المللی دادگستری را – به دلیل عدم تمکین آمریکا- به شورای امنیت ارجاع دهد، در اینکه آیا ایالات متحده به‌عنوان یک «طرف مناقشه» در آنجا حق رای خواهد داشت یا نه، جای بحث است. بند ۳ اصل ۲۷ منشور سازمان ملل مقرر می‌دارد که طرف یک مناقشه در شورای امنیت از رای‌دادن خودداری کند. در نتیجه، اعلام اینکه «این حکم ضمانت اجرائی ندارد» یا «آمریکا هر قطع‌نامه‌ای را که در شورای امنیت به نفع ایران صادر شود در هر حال وتو خواهد کرد»، تفسیر عجولانه‌ای از منشور است که بیان آن توسط افرادی که سمت رسمی دارند و کلامشان ممکن است بعداً علیه ایران مورد استناد آمریکا قرار بگیرد به‌هیچ‌عنوان به صلاح نیست. توسعه حقوق بین‌الملل در دهه‌های اخیر هم به‌گونه‌ای بوده است که ایران بتواند با استدلال‌های قوی خواستار عدم رای آمریکا در جلسه شورای امنیت شود، حتی اگر پیشینه اعمال وتو در شرایط مشابه وجود داشته باشد. ۳) سوم اینکه برخی معتقدند توسل به شورای امنیت برای اجرای دستور موقت دیوان میسر نیست، چراکه بند ۲ ماده ۹۴ منشور از

دیپلماسی

۶ پرونده تاریخی حضور ایران در دیوان بین‌المللی دادگستری:

همه حضورهای ایران در لاهه

حمله به سکوهای نفتی: شکایت ایران از آمریکا

ایران و آمریکا بار دیگر در ۱۱ آبان ۱۳۷۱ در دیوان بین‌المللی دادگستری روبه‌روی هم قرار گرفتند. ایران بابت حمله آمریکایی‌ها به سکوهای نفتی شرکت ملی نفت ایران در دوران دفاع مقدس، به دیوان لاهه دادخواست رسیدگی داد. این بار نیز یکی از مبانی شکایت ایران از آمریکایی‌ها علاوه بر قوانین بین‌المللی، پیمان مودت سال ۱۳۳۴ بین دو کشور بود. آمریکا به صلاحیت دادگاه برای رسیدگی به این پرونده اعتراض کرد اما دیوان این اعتراض را رد کرد. در نهایت پس از ۱۱ سال در ۱۴ آبان ۱۳۸۲، این دیوان رای بر این داد که ۱- حملات آمریکایی‌ها به تأسیسات نفتی ایران با «پیمان مودت» مغایرت داشته و شمول استثنائات امنیتی پیمان نبوده است اما آنها آزادی تجارت ایران را نقض نکرده‌اند؛ لذا این ادعای ایران علیه آمریکا مورد تأیید نیست. ۲- ادعای متقابل آمریکا درباره مین‌گذاری ایران و حمله به کشتی‌های آمریکایی نیز قابل تأیید نیست. با این حساب، ادعای هر دو طرف در دیوان رد و پرونده بسته شد.

ضبط دارایی‌های ایران: شکایت ایران از آمریکا

ایران در سال ۱۳۹۵ نیز در پی توقیف دو میلیارد دلار از اموال و دارایی‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی، دعوی دیگری را در دیوان لاهه علیه آمریکا مطرح

کرد. هنوز دیوان بین‌المللی دادگستری رسیدگی به این پرونده را آغاز نکرده است و احتمالاً تا ۲۰ مهر امسال برای استماع شفاهی مدعای طرفین تشکیل جلسه خواهد داد.

خروج آمریکا از برجام: شکایت ایران از آمریکا

در پی توافق هسته‌ای، آمریکا همه تحریم‌های مربوط به برنامه هسته‌ای ایران را لغو کرد اما با روی‌کارآمدن دونالد ترامپ، آمریکا از برجام خارج شد و تحریم‌ها را دوباره از سر گرفت. بر همین اساس ۲۴ تیرماه سال جاری ایران برای بار چهارم در تاریخ انقلاب، از آمریکا به دیوان بین‌المللی دادگستری شکایت برد. این بار نیز حقوق‌دانان ایرانی به پیمان مودت بین دو کشور متوسل شدند؛ پیمانی که در آن قید شده دو کشور در صورت بروز اختلاف می‌توانند برای رفع آن به دیوان بین‌المللی دادگستری مراجعه کنند.

ایران در این دعوا اعلام کرد که ایالات متحده با برگرداندن تحریم‌ها، پیمان مودت بین دو کشور را نقض کرده است. جمهوری اسلامی خواستار لغو تحریم‌ها و همچنین دریافت خسارت شد. گرچه رسیدگی به دعاوی در این دیوان معمولاً چندسالی طول می‌کشد اما طبق اساسنامه، این دیوان می‌تواند در صورتی که طرفین در معرض صدمات فوری باشند، برای طرفین تکالیف لازم‌الاجرای موقتی صادر کند. گرچه حقوق‌دانان و وکلای آمریکایی تلاش کردند ابتدا به ساکن دیوان لاهه را فاقد صلاحیت رسیدگی به این پرونده معرفی کنند اما قضات دیوان با اتفاق آرا این ادعا را رد کردند و در نهایت دیوان ۱۱ مهر ۱۳۹۷ «رای موقت» اما لازم‌الاجرا و الزام‌آور خود را به نفع ایران صادر کرد. طبق رای دیوان، دولت ایالات متحده ملزم شد موانعی را که «در مسیر روابط تجاری ایران در حوزه‌های مشخصی برقرار کرده» برطرف کند. همچنین آمریکا باید تضمین کند که مجوزهای لازم برای موارد مشخص‌شده در رای دیوان را صادر کرده و در عمل نیز پرداخت‌ها و معاملات مربوط به آن موارد را انجام دهد. دیوان بین‌المللی دادگستری همچنین در این قرار بر قطع‌نامه ۲۳۳۱ شورای امنیت که برجام را تأیید کرده، صحه گذاشته است.

خبر

در پی توهین‌های ترامپ به عربستان

ظریف: یک بار دیگر دستان را

به سوی همسایگان دراز می‌کنیم

● شرق: گویا توهین‌های رئیس‌جمهوری آمریکا به عربستان سعودی پایانی ندارد. دونالد ترامپ در میتینگ انتخاباتی ایالت مینه‌سوتا گفته: «ما از عربستان دفاع می‌کنیم، اما آنها در مقابل هزینه اندکی پرداخت می‌کنند. عربستان باید هزینه سربازان ما را که از این کشور محافظت می‌کنند، پرداخت کند». ترامپ پیش از این هم سعودی‌ها را به گاو شبرده تشبیه کرده بود. از سوی دیگر به گزارش «ایسنا»، روزنامه واشنگتن‌پست نوشته که دونالد ترامپ فاش کرد سلمان بن‌عبدالعزیز، پادشاه عربستان، اخیراً در تماس تلفنی با او خواستار کمک آمریکا برای اجرای یک عملیات نظامی بسیار سری شده. ترامپ هم درمقابل از او طلب چهار میلیارد دلار پول کرده است. وزیر خارجه ایران در توییتی در این زمینه نوشت: «آقای ترامپ بارها سعودی‌ها را تحقیر کرده و گفته است که نمی‌توانند دو هفته بدون حمایت او دوام بیاورند. این جایزه توهم برون‌سیاری امنیت به بیگانگان است. ما یک‌بار دیگر دستانمان را به سوی همسایگان دراز می‌کنیم: بیایید با ساختن یک منطقه قوی به این خودپسندی استکباری پایان دهیم!». حسین امیرعبداللهیان، دستیار ویژه رئیس مجلس در امور بین‌الملل، نیز در صفحه شخصی خود دراین‌باره نوشت: «ترامپ روزانه کشورهای عربی خلیج فارس را تحقیر می‌کند. خروج نظامیان آمریکا به نفع امنیت منطقه است. با همکاری منطقه‌ای می‌توان امنیت پایدار را تأمین کرد. قدرت جمهوری اسلامی ایران و منطقه برای دفاع از کشورهای اسلامی فعالیت می‌کند. همراهی ریاض، ابوظبی و منامه با تل‌آویو، سرطانی‌کننده عبری – عربی است».

«نه» ایرانی‌های مقیم آمریکا به تحریم

● تربتا پارسی با اشاره به یافته‌های نظرسنجی جدید «اتحادیه روابطعمومی آمریکایی‌های ایرانی‌تبار» در توییت خود نوشت: «نتایج این نظرسنجی بسیار روشن است! واضح است که ایرانی- آمریکایی‌ها در موضوع ایران به سمت ترامپ کشیده نشده‌اند. فقط ۱۵ درصد معتقدند که تحریم‌ها با اقدام نظامی به دموکراتیزه‌شدن ایران می‌انجامد، ۷۰ درصد مخالف خروج ایالات متحده از برجام هستند و ۶۷ درصد معتقدند که تندروها در ایران از این امر سود خواهند برد».

اینترنت پتیاک

پتیاک

بدون توقف!

پهنای باند اختصاصی ویژه سازمان ها و ادارات

با تجهیزات رایگان و تعرفه عالی

www.petiak.com

دارای پروانه سراسری ارائه خدمات ارتباطی ثابت از سازمان

تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به شماره ۱۱ - ۹۵ - ۱۰۰

۰۲۱-۲۳۴۹